

FÖRORD

Som tonåring var jag en uttalad och självsäker ateist. Alla visste ju innerst inne att Gud inte finns och att Bibeln är en samling sagor. Det var min övertygelse. Jag vet inte hur jag fick den. Men det var en självklarhet för mig och något som gjorde mig reflexmässigt avvisande mot religion och i synnerhet mot kristen tro. Tanken att min uppväxt, skolgång och det allmänna kulturklimatet påverkat mig slog mig aldrig. Jag hade omedvetet svält en uppfattning som ibland basunerar ut (nuförtiden av så kallade nyateister), men som oftast finns som en outtalad självklarhet mellan raderna (till exempel i många skolböcker), nämligen den att modern vetenskap är den enda säkra grunden för kunskap och att all religion är vidskepelse. ”Kunskap” och ”förnuft” står i motsats till ”tro” och ”religion”. De kan inte förenas, så är det bara.

Denna uppfattning förmedlas inte bara av den sekulära kulturen utan bekräftas också av många kyrkliga ledare. När Hedeniusdebatten rasade som värst på 1950-talet, försvarade sig många biskopar med att professor Ingemar Hedenius missförstått vad kristen tro handlar om. Tron gör inga kunskapsanspråk och tillhör en helt annan sfär än den kognitiva och vetenskapliga sfären. Tron har sin egen logik och kan varken stödjas eller kritiseras av det vetenskapliga eller filosofiska förnuftet.¹ Denna ”immuniseringsstrategi” föraktades

1. Se till exempel Hedenius bok *Tro och vetande*. Ny omarbetad upplaga. Stockholm: Aldus/Bonnier 1971, kap 13–16.

av Hedenius, eftersom den gjorde all dialog meningslös.

Men inte bara biskopar utgick från att det rådde en oöverbryggbar klyfta mellan "tro" och "vetande". Detta har i hög grad tagits för givet också i våra frikyrkor. "Tänk inte så mycket, tro bara!" är det budskap många tvivlande ungdomar har fått av sina välmenande men intellektuellt otränade pastorer. Sekulariseringens tryck har varit så starkt att man tagit sin tillflykt in i antiintellektualismens trygga hamn. Men följden har blivit att kristen tro alltmer sällan rör sig på intellektuellt "djupt vatten". Kristen tro har i allt högre grad tystnat både i den allmänna samhällsdebatten och i det intellektuella samtalet. Stora delar av kristenheten har accepterat att "tro" och "kunskap" är oförenliga, och följaktligen gör man inga anspråk på att förmedla något som är objektivt sant. Tron predikas i stället som en livsstil som individen kan välja privat, men som inte gör anspråk på sanning och kunskap som är giltig för alla. Som kristenhet har vi i stor utsträckning slutit fred med sekulariseringen, helt enkelt genom att vi erkänt oss besegrade och gett upp hela det territorium som handlar om kunskap, vetenskap och förnuft. Där har vi som kristna inte längre rätt att befinna oss, i alla fall inte i egenskap av kristna.

Men det finns de som bjuder motstånd. Inom den akademiska filosofin har det sedan slutet på 1960-talet vuxit fram en allt starkare kristen rörelse. Den amerikanska tidskriften *Time* skrev redan 1980: "Genom en stilla revolution i tanke och argumentation som knappast någon kunde förutse för bara tjugo år sedan har Gud gjort comeback. Det mest förunderliga är att det inte sker bland teologer eller vanliga troende utan i den skarpt intellektuella kretsen av akademiska filosofer, där konsensus länge hade bannlyst den Allsmäktige från

all fruktbar diskussion.”²

Ett center för denna ”stilla revolution” är den filosofiska institutionen vid Talbot School of Theology, Biola University i Los Angeles, där William Lane Craig är verksam. Talbot härbärgerar faktiskt världens största filosofiutbildning på magisternivå, och det är i hög grad Craigs förtjänst. Jag vågar påstå att Craig betraktas som en av de främsta kristna apologeterna i vår tid.³ Han är välartikulerad, otroligt bred i sitt kunnande och samtidigt en världsledande religionsfilosof. Jag hade förmånen att få läsa två år på Talbot och studera under Craig. Många av mina studiekamrater hade sökt sig till Talbot just efter att ha hört Craig föreläsa eller debattera. Genom Craigs och hans kollegors undervisning har jag blivit övertygad om att vi befinner oss i en mycket spännande och fruktbar tid för kristet tänkande. Allt detta är en del av en kristen filosofisk rörelse som har potential att kunna befrukta både andra akademiska discipliner och vanligt kristet församlingliv.

Ett exempel på det sistnämnda fick jag uppleva under min tid på Talbot, då jag deltog i några apologetiska konferenser anordnade av lokala kyrkor. Jag slogs av det stora antalet medelålders män som med stor entusiasm formligen sög åt sig av vad som tycktes vara den nyvunna insikten att kristen tro är rationellt hållbar – och det till en grad de inte ens vågat ana.

2. Citatet är skrivet av Craig själv och är hämtat ur inledningen till *Philosophy of Religion: A Reader and Guide*. New Jersey/Edinburgh: Rutgers University Press 2002, s 2.

3. Apologetik kommer från det grekiska ordet *apologia* som betyder ’försvar’. Kristen apologetik är den gren av teologin som sysslar med det intellektuella försvaret av kristen tro i relation till andra religioner, världsbilder och livsåskådningar.

Craig nämner själv tre skäl till varför apologetik är viktig.⁴ Det första har jag redan illustrerat ovan, nämligen att apologetiken syftar till att *stärka kristna*. Många kyrkor har en tendens att betona den känslomässiga intimiteten i gudsrelationen. Detta är självfallet något gott, men vår kärlek till Gud måste också inkludera vårt förstånd. Annars riskerar vi att få en instabil och begränsad tro – instabil därför att den saknar den övertygande kraft som genomtänkta resonemang och argument ger, och begränsad därför att det är genom intellektet som vi drar de rätta konsekvenserna av en övertygelse. Förnuftet hjälper oss att förstå, integrera och tillämpa vår tro. Gör vi inte detta riskerar vi att dela upp vårt liv i en ”from, religiös del” och en ”vanlig, sekulär del”. Hjärtats tro är källan och grunden, men hjärtats tro måste uttryckas också i ”hjärnan”, så att du kan älska Gud både med ”hela ditt hjärta ... och hela ditt förstånd” (Matt 22:37). För detta är apologetiken en nödvändig ingrediens.

För det andra spelar apologetiken också *en viktig roll i evangelisationen*. Vi ska alltid vara ”beredda att svara var och en som begär besked om [vårt] hopp” (1 Petr 3:15). Sökaren har rätt att förvänta sig genomtänkta svar som undanröjer missförstånd och klargör den kristna trons anspråk. Goda argument och logiska resonemang återkommer gång på gång i Jesu diskussioner med sina motståndare (se t ex Matt 12:9–12; 22:23–33, 41–46). I Apostlagärningarna läser vi om hur de första kristna kraftfullt argumenterar och söker övertyga judar och greker om att Jesus är Messias och världens frälsare (se t ex Apg 17:2–3, 17; 19:8 och 28:23–24). Skeptiker, tvivlare och motståndare bemöttes inte med en lam

4. Craig skriver om detta i förordet till sin bok *Reasonable Faith: Christian Truth and Apologetics*. 3 utg. Wheaton, Illinois: Crossway Books 2008, s 16–23.

vädjan att börja betrakta världen med de kristna glasögonen. Nej, Jesus och hans apostlar ställde det moraliska kravet på både sökare och motståndare att vända om och dra konsekvenserna utifrån de sanningar som man redan trodde på eller hade tillgång till. Fariséerna sade sig tro på Mose, men samtidigt neutraliserade man Mose lag genom sina människobud (Mark 7:9–13). Athenarna tillbad avgudar trots att de förstod att det måste finnas en god skapargud som ännu var okänd för dem. Utifrån detta argumenterar Paulus att det är dags för dem att vända om från sitt avguderi och ta emot Jesus (Apg 17:15–34). Ryggraden i all evangelisation är en robust övertygelse om att kristen tro är sann och förnuftig (Apg 26:25).

Men apologetiken har också en tredje otroligt viktig uppgift som ofta förbises, nämligen att den har potentialen att kunna *påverka kulturen i sin helhet*. Apologetiken syftar till att förändra en kulturs så kallade plausibilitetsstruktur, det vill säga vad folk i gemen anser plausibelt, rimligt, sannolikt och förnuftigt. De allra flesta svenskar funderar inte seriöst på om de ska gå med i Hare Krishna eller inte. Hare Krishnarörelsens synsätt ligger utanför de flesta svenskars plausibilitetsstruktur. Därför är det inte ens ett alternativ man väljer bort. Det finns inte ens på spelplanen. Det blir inte föremål för något val överhuvudtaget. Detsamma gäller inte i New Delhi, Indien. Där tas Hare Krishnarörelsens anspråk på mycket större allvar.

Vad som hänt under 1900-talet är att kristen tro alltmer har marginaliserats i västerlandets plausibilitetsstruktur. För ungdomar i Stockholm, Paris eller Berlin är det nästan lika ”märkligt”, ”exotiskt” eller ”knäppt” att bli kristen som att bli en Krishnaanhängare. Till stor del beror den här

förskjutningen på att man ser förnuft och kunskap som oförenliga med religion och tro. Detta gör att många predikanter och evangelister talar för döva öron. De avfärdas redan innan de öppnar munnen. Man vet redan på förhand att de har fel. Därför behöver vi gå djupare om vi ska kunna undergräva de övertygelser som hindrar folk från att lyssna. Vi måste tala på den nivå där deras blockeringar sitter och visa att den påstådda fiendskapen mellan tro och förnuft inte håller. Utmaningen för oss kristna är att vara kulturellt relevanta, vetenskapligt uppdaterade och filosofiskt genomtänkta. Är vi inte det kan vi knappast förvänta oss att kunna påverka vår kulturs plausibilitetsstruktur.

När det gäller dessa tre aspekter av apologetiken är William Lane Craig ett fantastiskt föredöme, inte minst genom sina många offentliga debatter med ateister och naturalister. Många ateistiska professorer avfärdade kristen tro redan i tonåren. Sedan dess har de oftast inte reflekterat särskilt mycket över teologiska och religionsfilosofiska frågor. Inte sällan bemöter de kristna studenter med ett mildt avfärdande hån. Argument använder de sällan eftersom de anser det överflödigt. När en sådan professor – kanske för första gången – ställs inför en kristen filosof av Craigs kaliber, blir det många gånger uppenbart att professorns ateism i själva verket byggde mer på tidsandan, kanske i kombination med ungdomligt högmod, snarare än på genomtänkta argument. När tidsandans outtalade "självklarheter" måste försvaras, visar de sig inte bara vara osäkra utan ibland även djupt kontraintuitiva och rent av oförnuftiga! Detta är åtminstone mitt intryck efter att ha organiserat flera av Craigs debatter under hans Sverigebesök 1999 och 2001.

Att Craig är en världsledande filosof med många akademiska

meriter kanske kan avskräcka en del läsare. Måste man ha pluggat filosofi för att kunna läsa den här boken? Nej, Craig har nämligen en fenomenal pedagogisk och kommunikativ förmåga. Han är verkligen ingen avskärmad filosofiprofessor som sitter nergrävd bland dammiga böcker. Mycket av sitt akademiska arbete har han överfört till mer populärt skrivna och lättillgängligare böcker. Den bok du nu håller i din hand är just en sådan bok.

Inga enkla frågor växte fram ur en predikoserie där Craig ville ta upp frågor som de flesta pastorer undviker, just därför att de är för svåra eller för känsliga. De tre första kapitlen är av mer personlig karaktär och handlar om tvivel, obesvarade böner och misslyckanden. Här tycker jag att Craig visar att apologetik inte handlar om att krasst svara på frågor utan snarare är en konstart där man ärligt och pastoralt går i närkamp med djupt personliga frågeställningar. Hjärtats tvivel måste också få plats och bearbetas med respekt.

Kapitel fyra och fem handlar om ondskans och lidandets problem. Även här försöker Craig se "sanningen i vitögat". Det handlar inte om att enkelt avfärda problematiken. Verkligt lidande och verklig ondska härjar i vår värld, och vi måste ställa oss den ärliga frågan om Gud verkligen kan ha goda skäl att tillåta detta. Craigs resonemang är till stor del en popularisering av de mer avancerade filosofiska argument som diskuterats de senaste trettio åren, mycket utifrån Alvin Plantingas bearbetning av ondskans problem.

Kapitel sex och sju tar upp två av de hetaste etiska frågorna i vår tid, aborter och homosexualitet. Craig är knappast politiskt korrekt, men i mitt tycke står han för ett ärligt sanningssökande som i första hand utgår från moraliska och förnuftiga förutsättningar som borde kunna accepteras

av alla. Craig tar inte det kristna perspektivet för givet utan argumenterar för det.

Sista kapitlet tar upp frågan om Jesus som enda vägen. Om kristen tro är sann, är det då inte orättvist att vissa föds som hinduer, andra som muslimer och några som kristna? Craig bearbetar här frågan om hur man bör se på andra religioner.

Mer än något annat anser jag att Craig illustrerar vad vi behöver göra om inte den kristna rösten fullständigt ska marginaliseras i vår kultur. Vi måste se de svåra frågorna i vitögat, ta dem på intellektuellt allvar och sedan börja resonera så ärligt, ödmjukt och konsekvent vi kan utifrån våra erfarenheter som människor och kristna. Jesus har ju befallt oss att älska Gud också med vårt förstånd. Det finns många ungdomar där ute som omedvetet köpt tidsandans självklarheter, precis som jag gjorde. De behöver få höra kristna som har lärt sig att ifrågasätta och problematisera sekulariseringens grunddogmer och som kan försvara kristen tro på ett ärligt och genomtänkt sätt. I det avseendet är William Lane Craig är ett ypperligt föredöme och en god läromästare.

Mats Selander
Lärare vid CredoAkademin